

CONSFĂȚUIRILE NAȚIONALE

ale inspectorilor pentru educație timpurie

Septembrie 2025

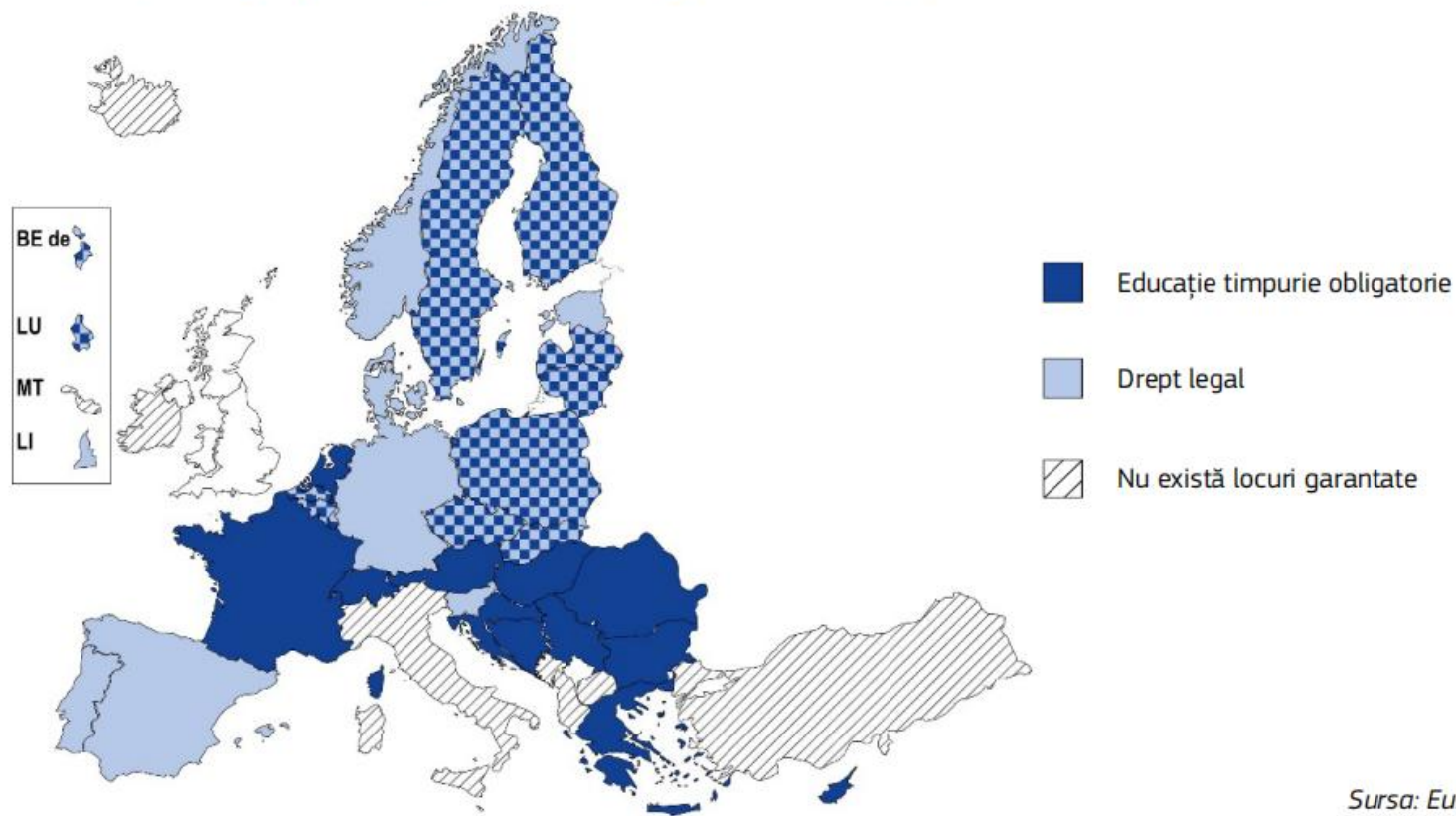
Agenda întâlnirii

1. EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN CONTEXT EUROPEAN ȘI INTERNAȚIONAL
2. EDUCAȚIA TIMPURIE DIN ROMÂNIA
3. DIRECȚII DE DEZVOLTARE/PRIORITĂȚI ALE ANULUI ȘCOLAR 2025-2026
4. DOCUMENTE ȘCOLARE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU
5. ACTIVITĂȚI METODICE JUDEȚENE
6. PROIECTE ȘI PROGRAME INIȚIATE DE MEC
7. LEGISLAȚIE ȘI REPERE METODOLOGICE

EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN CONTEXT EUROPEAN ȘI INTERNAȚIONAL

Figura B2: Dreptul legal și educația timpurie obligatorie în Europa, 2024/2025

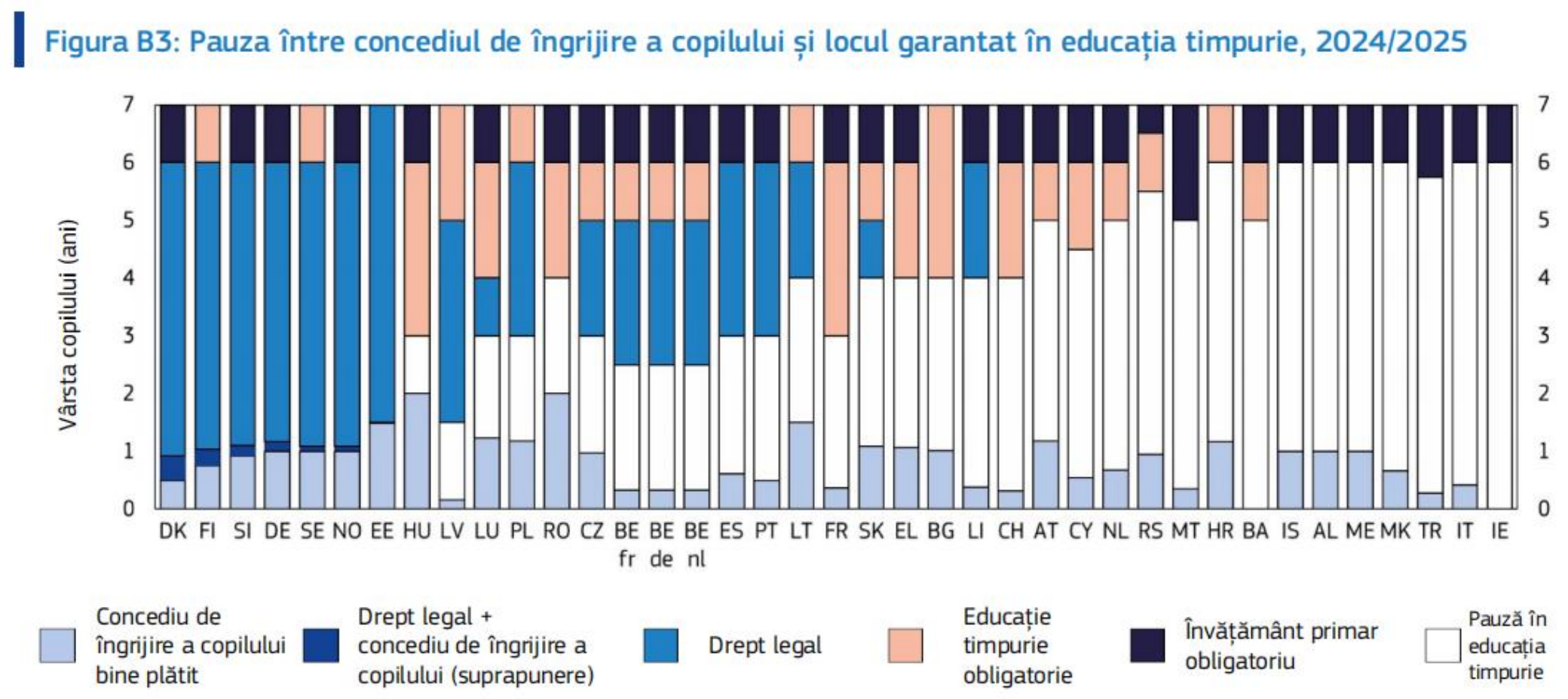
Sursa: Eurydice

DATE PRIVIND ACCESUL LA EDUCAȚIA TIMPURIE

- Dreptul legal – nr. de ore garantate (un copil poate frecventa mai puține ore);
- ET obligatorie – nr. minim de ore pe care un copil trebuie să le frecventeze;
- În majoritatea țărilor, un copil poate frecventa mai multe ore de ET (ex. programul prelungit)

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

DATE PRIVIND ACCESUL LA EDUCAȚIA TIMPURIE

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

DATE PRIVIND ACCESUL LA EDUCAȚIA TIMPURIE

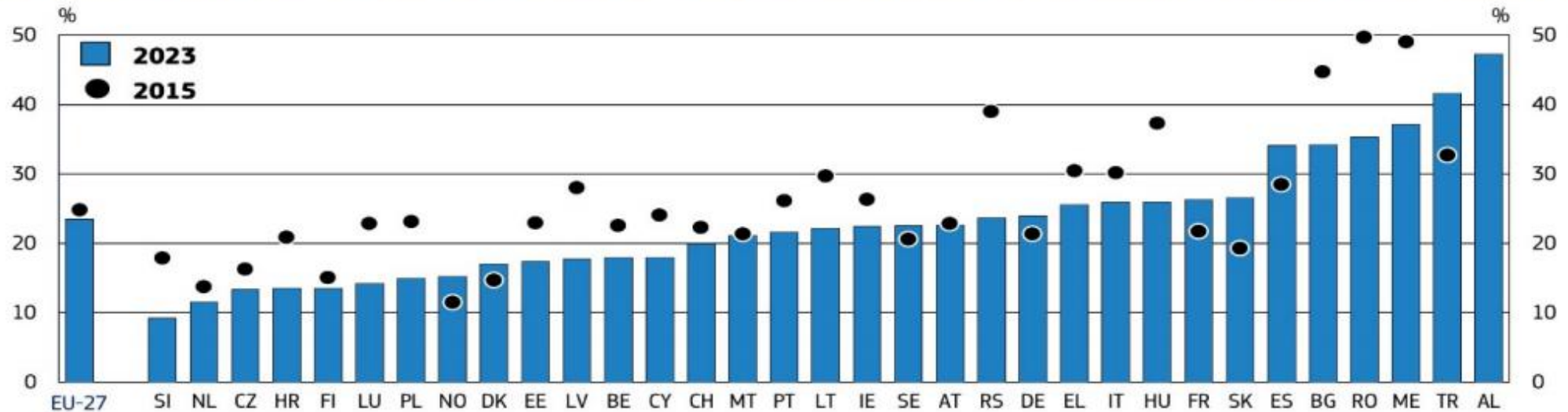
- Copiii vulnerabili, afectați de factori personali sau socioeconomiici, se confruntă cu dificultăți care le pot limita accesul la educație timpurie și dezvoltare.
- Oferirea de sprijin și intervenții adecvate este esențială pentru a le asigura șanse egale, promovând incluziunea socială și reducând inegalitățile viitoare.

Copiii expuși riscului de sărăcie sau excluziune socială se află în cel puțin una dintre următoarele (conform EUROSTAT):

- trăiesc în gospodării cu venituri sub pragul riscului de sărăcie (stabilit la 60 % din mediana veniturilor la nivel național – având în vedere distribuția veniturilor);
- suferă de deprivare materială și socială severă;
- locuiesc în gospodării cu o intensitate redusă a muncii.

DATE PRIVIND ACCESUL LA EDUCAȚIA TIMPURIE

Figura B7: Copii mai mici de 6 ani în situație de risc de sărăcie sau de excluziune socială, 2015–2023 (procent)

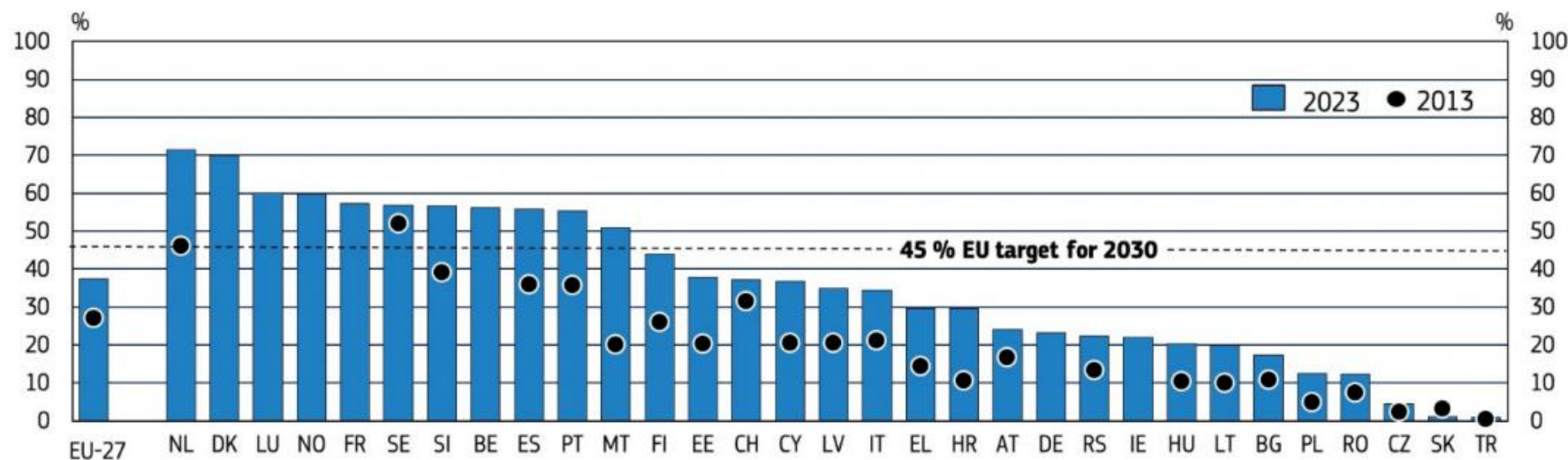

	UE-27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
2023	23.5	18	34.2	13.4	17	24	17.4	22.5	25.6	34.1	26.3	13.6	25.9	18	17.8	22.2	14.2	25.9	21.2
2015	24.8	22.6	44.7	16.3	14.7	21.3	22.9	26.3	30.4	28.5	21.7	20.9	30.2	24.1	28	29.7	22.8	37.3	21.3
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
2023	11.6	22.7	15	21.6	35.3	9.2	26.6	13.6	22.6	47.2	:	19.9	:	:	37.1	:	15.2	23.7	41.6
2015	13.7	22.8	23.1	26.1	49.7	17.9	19.3	15.1	20.6	:	:	22.3	15.4	:	49	47.4	11.5	39	32.7

Sursa: Eurydice, pe baza statisticilor demografice Eurostat (ilc_peps01n) (ultima actualizare 30 august 2024).

PARTICIPAREA LA EDUCAȚIA TIMPURIE

Figura B10: Ratele participării copiilor cu vârsta mai mică de 3 ani la educația timpurie, 2023 și 2013

Sursa: Eurostat, EU-SILC (tepsr_sp210) (ultima actualizare 4 octombrie 2024)

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

România:

2013 – 7.4%

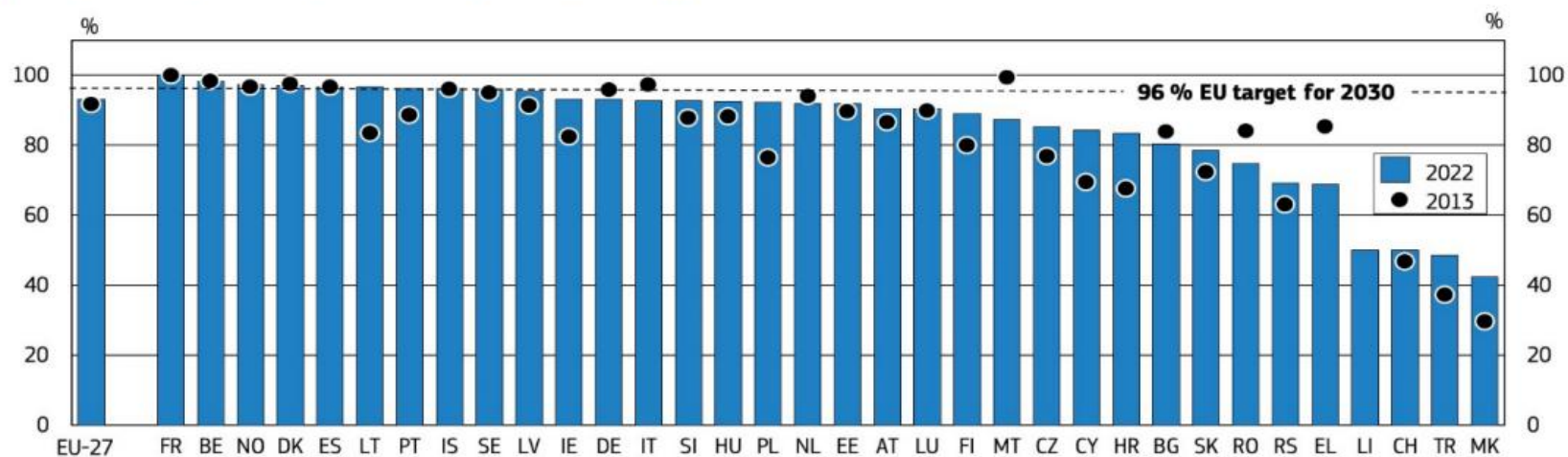
2023 – 12.3 %

Ținte europene privind participarea la educație timpurie (până în 2030):

- ☐ cel puțin 45 % dintre copiii cu vârsta mai mică de 3 ani ar trebui să participe la educația timpurie;
- ☐ cel puțin 96 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta la care începe învățământul primar obligatoriu ar trebui să participe la educația timpurie.

PARTICIPAREA LA EDUCAȚIA TIMPURIE

Figura B11: Ratele participării la educația timpurie în rândul copiilor cu vârsta între 3 ani și vârsta la care începe învățământul primar obligatoriu, 2022 și 2013

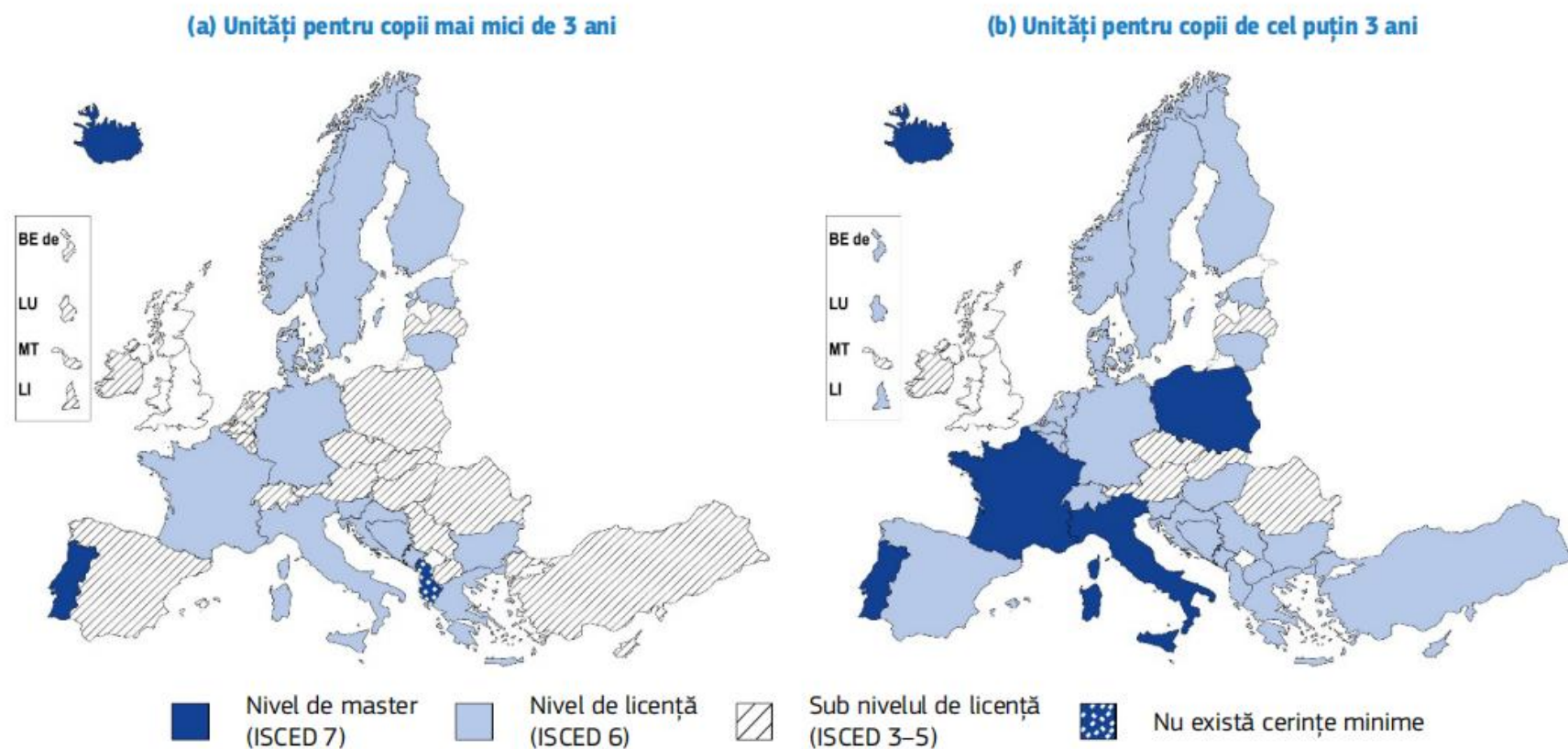
Sursa: Eurostat, Statistici UOE (educ_uae_enra21) (ultima actualizare 31 iulie 2024)

	UE-27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
2022	93.1	98.3	80.4	85.3	97.1	93.1	91.9	93.2	(68.8)	96.7	100	83.5	92.7	84.4	95.5	96.7	90.5	92.6	87.5
2013	91.8	98.3	83.8	76.8	97.6	95.8	89.6	82.4	85.3	96.6	100	67.6	97.3	69.4	91.3	83.4	89.9	88.3	99.4
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
2022	92.0	90.6	92.4	96.3	74.8	92.7	78.6	89.0	96.1	:	:	50.0	96.3	50.1	:	42.4	97.4	69.2	48.6
2013	94.1	86.5	76.4	88.7	84.1	87.9	72.3	80.0	95.0	:	:	46.7	96.1	:	:	29.7	96.7	63.1	(37.3)

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

PERSONALUL DIN EDUCAȚIA TIMPURIE

Figura C1: Nivelul minim de calificare pentru profesia de specialist de bază în educația timpurie, 2024/2025

Personalul didactic:

- are rol esențial în stimularea dezvoltării copilului;
- pregătirea personalului condiționează calitatea experiențelor copiilor.

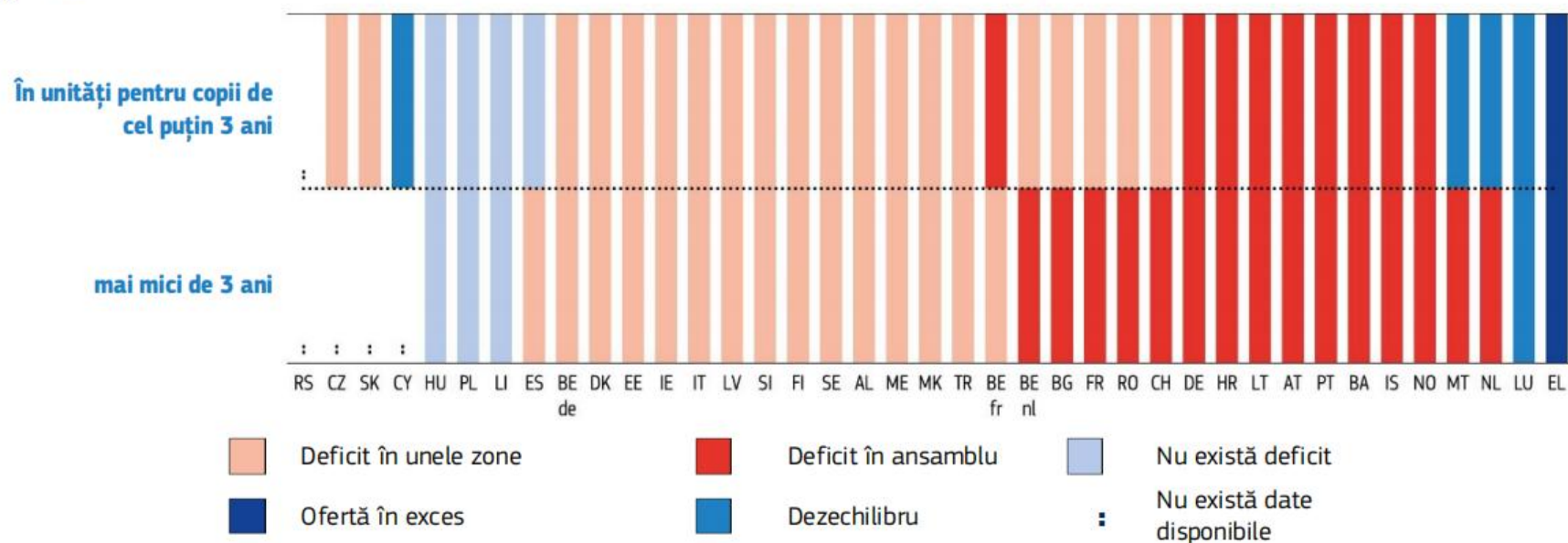
➤ Necesitatea creșterii prestigiului profesiei.

➤ 7 țări europene cu nivel minim de calificare sub nivelul studiilor de licență.

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

PERSONALUL DIN EDUCAȚIA TIMPURIE

Figura C7: Deficitul de specialiști de bază din unitățile de educație timpurie, 2023/2024

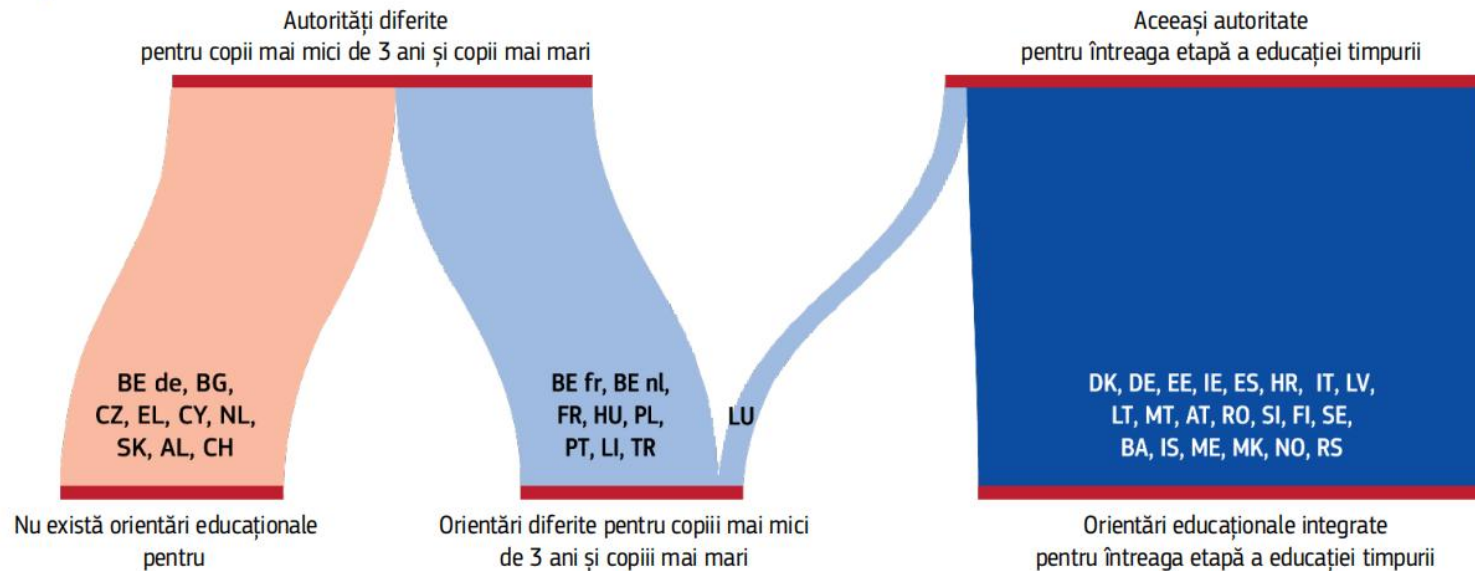
Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

România înregistrează deficit de personal calificat, mai ales în educația antepreșcolară.

- Măsuri privind specializarea personalului existent și dezvoltarea rețelei de profesioniști calificați.

CURRICULUM

Figura D1a: Orientările educaționale la nivel înalt pentru serviciile de educație timpurie din centre, în funcție de guvernare, 2023/2024

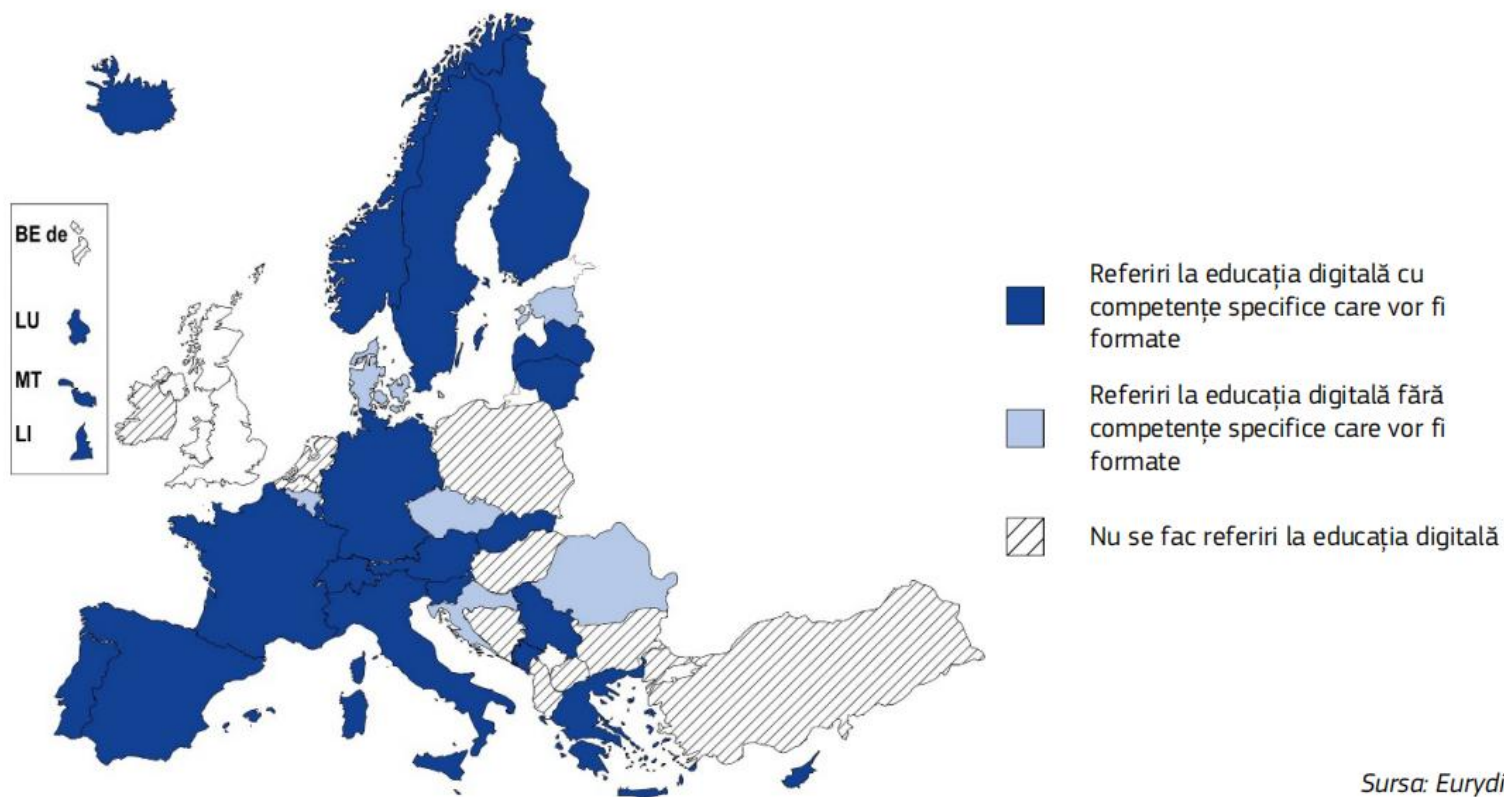

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025. Raport Eurydice.

În România este aplicat *Curriculumul pentru educație timpurie* – viziune unitară; include nivel antepreșcolar (3 luni- 3 ani) și nivel preșcolar (3 - 6 ani).

CURRICULUM – EUCAȚIA DIGITALĂ

Figura D4: Încorporarea educației digitale în orientările educaționale la nivel înalt pentru educația timpurie, 2023/2024

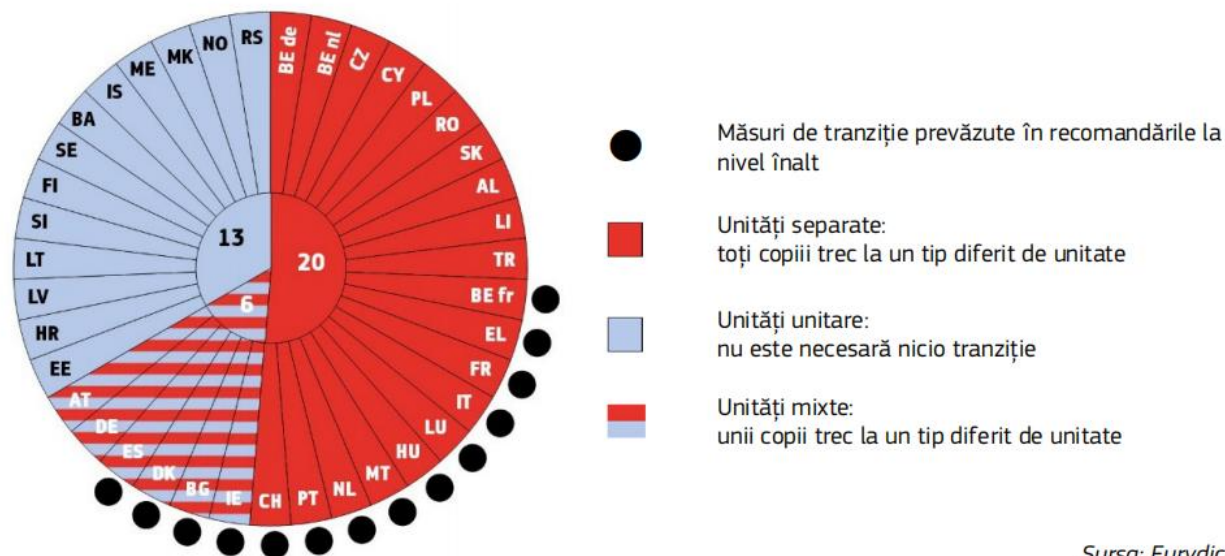
În România, forma actualizată a RFIDT (2024) introduce în domeniul de dezvoltare Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii,

Aspectul specific *Utilizarea curiozității naturale pentru a descoperi lumea prin intermediul tehnologiei*

Inclus în Subdomeniul Cunoștințe și deprinderi matematice elementare, cunoașterea și înțelegerea lumii.

CURRICULUM FACILITAREA TRANZIȚIEI ÎN/ÎNTRE UNITĂȚILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE

Figura D6: Măsuri la nivel înalt recomandate pentru a facilita tranziția copiilor între diferite unități de educație timpurie de tip centru în jurul vârstei de 3 ani, 2023/2024

Sursa: Date cheie privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor în Europa – 2025.
Raport Eurydice.

Măsuri de sprijin pentru tranziția structurală (de la un tip de instituție la altul):

- Prezentarea noului mediu educațional;
- Întâlnire cu personalul;
- Perioadă de acomodare (creșterea graduală a timpului petrecut în noul mediu; număr crescut de personal; primirea cu 1,2 zile înainte de începerea oficială a cursurilor; însoțirea copilului de către părinte în primele zile);
- Întâlniri cu părinții pentru responsabilizarea și conștientizarea nevoii de susținere a copilului în perioada tranziției.

EDUCAȚIA TIMPURIE DIN ROMÂNIA

PARTICIPAREA LA PROGRAME DE EDUCAȚIE TIMPURIE – ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR

Tabel 1. Evoluția efectivelor de elevi din învățământul preuniversitar

Nivel de învățământ		2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Total	Total	3164470	3079944	3034127	3006995	2979797	2947012	2903424	2905342	2891765	2875944
Preșcolar	Total	559565	534742	521196	521161	525411	526216	505179	517898	521826	515934
	Urban	315174	300817	292953	297244	304483	307018	292910	301464	303469	298801
	Rural	244391	233925	228243	223917	220928	219198	212269	216434	218357	217133
Primar	Total	943494	935394	924419	944170	927783	899964	873118	862248	868689	877540
	Urban	511622	514512	512872	528959	524550	513137	497715	492896	499441	508684
	Rural	431872	420882	411547	415211	403233	386827	375403	369352	369248	368856

Sursa: Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2023 – 2024

Datele comparative privind evoluția efectivelor de elevi arată că există un număr foarte mare de copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani care nu frecventează grădinița.

PARTICIPAREA LA PROGRAME DE EDUCAȚIE TIMPURIE – ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR

Tabel 9. Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar -%

	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024
Total	89,9	90,3	92,2	92,9	91,1	88,5	82,8	84,7	84,4	84,4
Urban	97,5	97,0	98,2	99,1	95,8	93,4	86,2	92,2	95,1	95,5
Rural	81,7	83,0	85,5	85,7	85,3	82,3	78,6	76,1	73,0	72,7
Feminin	90,1	90,4	92,2	93,0	91,2	88,4	82,8	84,8	84,5	84,2
Masculin	89,8	90,3	92,2	92,7	91,0	88,5	82,8	84,6	84,3	84,6

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2015-2024

Rata brută de cuprindere în învățământul preșcolar calculată la nivelul anului școlar 2023/2024 – reprezintă numărul copiilor cuprinși în grădiniță, indiferent de vârstă, ca raport procentual din populația de vârstă corespunzătoare nivelului preșcolar (3-5 ani).

Trei din zece copii în vârstă de 5 ani din mediul rural nu frecventează grădinița.

Opțiunea părinților din mediul rural de a nu-și trimite copiii la grădiniță la vârste mai mici este determinată atât de diferite dificultăți de acces (de exemplu, distanțe mari între casă și grădiniță), cât și de factori culturali sau factori specifici socio-economici.

PARTICIPAREA LA PROGRAME DE EDUCAȚIE TIMPURIE – ÎNVĂȚĂMÂNT ANTEPREȘCOLAR

Tabel 6. Copii înscriși în creșe, pe medii de rezidență, sexe și forma de proprietate

	2018/2019		2019/2020		2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024	
Total	21872	100%	22506	100%	17400	100%	21690	100%	27000	100%	31814	100%
Urban	21512	98,4%	22027	97,9%	16971	97,5%	20992	96,8%	25419	94,1%	29452	92,6%
Rural	360	1,6%	479	2,1%	429	2,5%	698	3,2%	1581	5,9%	2362	7,4%
Feminin	10401	48%	10877	48,3%	8472	48,7%	10436	48,1%	13104	48,5%	15192	47,8%
Masculin	11471	52%	11629	51,7%	8928	51,3%	11254	51,9%	13896	51,5%	16622	52,2%
Public	21120	97%	21818	96,9%	16906	97,2%	21138	97,5%	26385	97,7%	30682	96,4%
Privat	752	3%	688	3,1%	494	2,8%	552	2,5%	615	2,3%	1132	3,6%

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2019-2024

Sursa: Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2023 – 2024

- 0,7% dintre copii frecventează programul normal; 99,3% dintre copii frecventează programul prelungit;
- numărul copiilor înscriși în creșe din mediul urban este cu mult mai mare decât al copiilor înscriși în creșe din mediul rural;
- numărul copiilor cuprinși în creșe cu program normal din mediul rural s-a dublat față de anul 2022-2023;
- numărul copiilor din creșe este în creștere atât în mediul urban, cât și în mediul rural.

DIRECȚII DE
DEZVOLTARE/PRIORITĂȚI ALE
ANULUI ȘCOLAR 2025-2026

PROIECTE AFLATE ÎN DERULARE, CU IMPACT LA NIVELUL EDUCAȚIEI TIMPURII

Proiect PNRR "Servicii Integrate și Profesioniști în Educația Timpurie"

Parteneri:

Asociația Centrul Step by Step pentru Educație și Dezvoltare Profesională

- Universitatea din București
- Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
- Universitatea de Vest din Timișoara
- Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași
- Fundația Agenția de Dezvoltare Comunitară Împreună
- Centrul pentru Formarea Continuă în Limba Maghiară

Obiectivele proiectului:

- îmbunătățirea capacității personalului din creșe și grădinițe să asigure educație timpurie incluzivă și de calitate copiilor de până la 6 ani ;
- profesionalizarea personalului care monitorizează calitatea serviciilor de educație timpurie pentru copiii sub 3 ani;
- îmbunătățirea capacității personalului din educație, sănătate și social să monitorizeze calitatea serviciilor pentru copilăria timpurie.

PROIECTE AFLATE ÎN DERULARE, CU IMPACT LA NIVELUL EDUCAȚIEI TIMPURI

Proiect PEO Sistem unitar de educație timpurie incluzivă și de calitate (SU-ETIC)

Parteneri:

Ministerul Educației și Cercetării

ARACIP

Universitatea Națională de Știință și Tehnologie POLITEHNICA București -

Centrul Universitar Pitești

Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava

Obiectivele proiectului:

- Dezvoltarea cadrului de asigurare a calității educației timpurii prin elaborarea unui set unitar de standarde de calitate pentru programele de educație timpurie.
- Creșterea capacității unităților de învățământ cu grupe de nivel preșcolar și/sau antepreșcolar și a inspectoratelor școlare de a evalua și monitoriza calitatea programelor de educație timpurie
- Dezvoltarea și susținerea sistemului de formare inițială a personalului didactic de predare din domeniul educației timpurii printr-un program - cadru sistemic.

PROIECTE AFLATE ÎN DERULARE, CU IMPACT LA NIVELUL EDUCAȚIEI TIMPURII

Proiect PEO Diversificarea și flexibilizarea serviciilor de educație timpurie (competitiv)

Parteneri:

**Inspectoratele școlare județene
Consiliile județene – Autoritățile publice locale**

Obiectiv general:

- Finanțarea măsurilor dedicate diversificării și flexibilizarea serviciilor de suport socio-educational prin susținerea de acțiuni/ măsuri strategice la nivel local pentru îmbunătățirea accesului copiilor cu vârste între 3 luni și 6 ani la educația timpurie.

Proiect PNRR Dezvoltarea serviciilor de educație timpurie complementare (competitiv)

Obiectiv general:

- Îmbunătățirea accesului la servicii de educație timpurie de calitate și incluzive pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 luni și 6 ani, în special pentru cei din categorii defavorizate, prin dezvoltarea unui sistem unitar de servicii complementare și asigurarea unui mediu adecvat pentru desfășurarea activităților educaționale.

FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI REPERE LEGISLATIVE, CURRICULARE ȘI METODOLOGICE

Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023

Principiile care guvernează învățământul preuniversitar includ:

- **principiul centrării educației pe beneficiarii primari ai acesteia** - vizează orientarea întregului sistem educațional către nevoile educaționale, socioemoționale, de sănătate fizică și mintală, ținând cont de experiențele și capacitățile elevilor, printr-o abordare flexibilă și personalizată a curriculumului școlar, prin promovarea gândirii critice, învățării active, contextuale și responsabile;
- **principiul interesului superior al elevului** - presupune asigurarea cu prioritate a unui mediu educațional sigur și sănătos, promovarea drepturilor și a nevoilor individuale ale fiecărui elev, precum și luarea în considerare a impactului deciziilor educaționale asupra dezvoltării copilului pe termen scurt, mediu și lung, punând interesele elevilor înaintea altor considerente.

FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI REPERE LEGISLATIVE, CURRICULARE ȘI METODOLOGICE

Curriculum pentru educație timpurie (OMEN 4.694/2.08.2019)

- Promovează **educația timpurie coerentă în toate mediile implicate** (familie, grădiniță, comunitate etc.) și reprezintă contextul necesar unui echilibru între aspectele socio-emoționale, învățare și starea de bine.

Curriculumul încurajează personalul să lucreze în mod colegial și să-și evalueze în permanență practicile, prin observare și documentarea experiențelor de învățare ale copiilor (inclusiv prin implicarea părinților ca parteneri egali), astfel încât să răspundă nevoilor și potențialului tuturor copiilor.

- **Principiul parteneriatului cu familia și cu comunitatea**

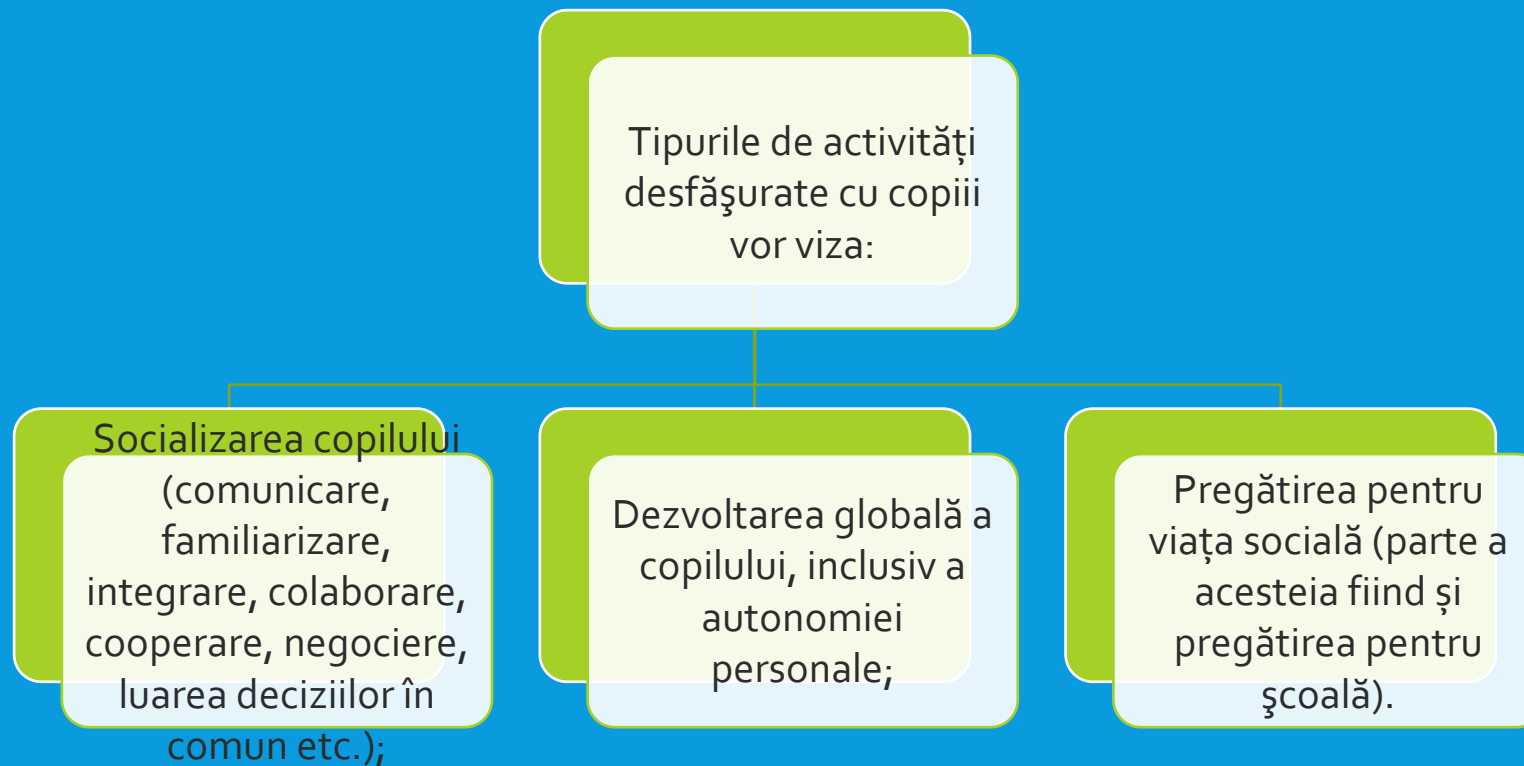
Este necesar ca între practicieni și familie să se stabilească relații de parteneriat care să asigure continuitate și coerență în demersul educațional.

Familia reprezintă un partener activ, nu doar receptor al informațiilor furnizate de educatoare referitoare la progresele realizate de copil.

Este importantă înțelegerea valorii educației, pentru comunitate și participarea comunității, în perioadele timpurii.

FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI REPERE LEGISLATIVE, CURRICULARE ȘI METODOLOGICE

Curriculum pentru educație timpurie (OMEN 4.694/2.08.2019)

FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI

REPERE LEGISLATIVE, CURRICULARE ȘI METODOLOGICE - RFIDT

B.1. Subdomeniul: Dezvoltarea socială

B.1.1. Aspect specific: Abilități de interacțiune cu adulții

Reper 1: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia.

naștere-18 luni

Indicatori

144. Copilul se liniștește în prezența adulților cu care este obișnuit.
145. Inițiază și menține interacțiuni cu adulții care îl îngrijesc și cu care este obișnuit.
146. Arată preferința pentru unii dintre adulții cu care este familiarizat prin expresii faciale și gesturi (zâmbește, urmărește cu privirea, gângurește, dă din mâini).
147. Folosește mișcări corporale – gesturi pentru a iniția interacțiuni sociale (atinge ușor cu palma pentru a atrage atenția, întinde mâinile pentru a fi luat în brațe).
148. Manifestă teama de separare prin plâns (când nu vede adulții cu care este obișnuit sau în prezența străinilor).

Practici de sprijin

- (P) Comportați-vă afectuos și calm cu copilul. Acordați-i atenție ori de câte ori plânge, vorbiți-i.
- (P) Adresați-vă copilului pe nume, zâmbiți-i, vorbiți-i, îmbrățișați-l, încurajați-l să imite gesturi și sunete produse de adulții cu care este obișnuit. Priviți copilul în ochi când îi vorbiți.
- (P,E) Vorbiți-i și cântați-i frecvent copilului, în toate activitățile de rutină (momentele de hrănire, schimbare, îmbrăcare, plimbare).
- (P,E) Reacționați la gesturile inițiate de copil.
- (P,E) Asigurați un mediu în care copilul este acompaniat de persoane de încredere, spuneți-i că este în siguranță. Ajutați-l să își depășească temerile.
- (P,E) Spuneți copilului ce activități urmează să faceți împreună cu el. Asigurând predictibilitatea, copilul este în așteptarea a ceva ce i-a fost anunțat și i se va diminua sentimentul de teamă.
- (E) Gândiți un program de acomodare treptată a fiecărui copil în serviciile de educație timpurie. Creați un spațiu prietenos, cât mai apropiat de cel de acasă.

19-36 de luni

Indicatori

149. Se atașează de un adult, altul decât persoana care l-a îngrijit.
150. Își exprimă verbal sau nonverbal nevoia de securitate în situații de disconfort (neplăcut) sau periculoase căutând adulții în care are încredere.
151. Imită activitățile adulților (ajută la strângerea jucăriilor, se prefacă că citește sau gătește lângă adultul care face acest lucru).
152. Interacționează pozitiv și se joacă împreună cu adulții.

Practici de sprijin

- (P) Oferiți copilului posibilitatea de a interacționa (gradat) cu alți adulți de încredere, în afara celor care îl îngrijesc.
- (P) Anunțați copilul atunci când urmează să plecați câteva ore, iar el urmează să rămână, neacompaniat de aparținători, la creșă sau într-un grup de joacă. Oferiți repere pe înțelesul copilului despre momentul revederii (de ex. *Mergem acasă după ce primești gustarea de după-amiază*).
- (P,E) Prin gesturi și cuvinte, arătați copilului înțelegere față de reacțiile sale și asigurați-l că îi sunteți alături.
- (P,E) Încurajați copilul și oferiți-i modele de comportament variate, care să evite reproducerea unor stereotipuri de gen (de ex. lectură, activități casnice, de petrecere a timpului liber etc.).
- (P,E) Manifestați receptivitate la mesajele verbale și nonverbale inițiate de copil, jucați-vă împreună cu acesta.
- (P,E) Așezați-vă la nivelul copilului, pe podea, atunci când interacționați cu acesta.
- (E) Implicați fiecare familie în procesul de acomodare treptată în serviciul de educație timpurie (de ex. vizite la creșă, aducerea obiectelor de atașament sau a fotografiilor pentru Colțul familiei).

RFIDT - FACILITAREA TRANZIȚIEI

37-60 de luni

Indicatori

153. Cu sprijin, se desparte de adulții cu care este obișnuit (fără a arăta foarte multă teamă, ca în cazul copiilor mai mici).
154. Își exprimă afecțiunea față de adulții cu care este obișnuit.
155. Spune numele fraților sau surorilor și îi apelează.
156. Răspunde la formulele de salut folosite de adulți.
157. Își exprimă sentimentele față de anumiți adulți (*O iubesc pe...*).
158. Ajută adultul la sarcini simple.
159. Din când în când, face lucruri pentru a fi pe placul adulților (aduce papucii, dansează sau cântă, face mici comisioane în familie etc.).

Practici de sprijin

- (P) Anunțați copilul când urmează o activitate, un eveniment sau când vă despărțiți de el într-un context nou. Oferiți repere privind încadrarea în timp.
- (P) Angajați copilul în sarcinile cotidiene și cooperați cu acesta (de ex. aranjarea mesei, gătit, îngrijirea florilor, curățenie), evitând reproducerea stereotipurilor de gen.
- (P,E) Încurajați și apreciați comportamentul pozitiv în relația cu adulții, manifestând aceleași reacții față de copii, indiferent de genul lor.
- (P,E) Planificați procesul treptat de acomodare la grădiniță (de ex. vizite la grădiniță, aducerea obiectelor de atașament, creșterea progresivă a intervalului de frecvență zilnică).
- (P,E) Folosiți formule de salut adecvate diferitelor momente ale zilei și situații sociale și atrageți atenția asupra utilizării lor în parc, la grădiniță, în alte medii.
- (P,E) Încurajați exprimarea emoțiilor față de adulți.
- (P,E) Așezați-vă la nivelul copilului atunci când interacționați cu acesta.
- (P,E) Faceți doar promisiuni pe care le puteți respecta (de ex. detalii despre programul zilei, acordarea/neacordarea de recompense).
- (P,E) Discutați, stabiliți și respectați rutinele din programul copilului.
- (E) Adresați-vă tuturor copiilor folosind prenumele și descurajați folosirea excesivă a pronumelor personale care generează ambiguități (de ex. ei, ea, el).
- (E) Încurajați fiecare copil să povestească despre frați și/sau surori, după caz.
- (E) În grădiniță folosiți fotografii ale familiei pentru a sprijini fiecare copil în intervențiile lui despre membrii familiei (de ex. puteți realiza un spațiu al familiei).
- (E) Stabiliți responsabilități simple la nivelul grupei pe care copiii să le îndeplinească individual sau în pereche.
- (E) Demonstrați că, pentru realizarea unei sarcini, adeseori este nevoie de contribuția mai multor oameni. Comentați cu toți copiii că fiecare contribuție contează.

61-84 de luni

Indicatori

160. Interacționează cu ușurință cu adulți familiari din comunitate (părinți, bunici, cunoscuți de la locul de joacă, vecini, educatoare, medic pediatru sau medic de familie, vânzători de la magazine din cartier etc.).
161. Se desparte cu ușurință de membrii familiei.
162. Interacționează adecvat cu adulții (nu îi întrerupe, răspunde la întrebări, folosește diferite dispozitive pentru comunicarea cu adulți și copii).
163. Folosește formule de politețe în comunicarea cu adulți (*te rog, mulțumesc* etc.).

Practici de sprijin

- (P,E) Oferiți exemple și modelați comportamentul copilului interacționând respectuos cu ceilalți; repetați cu copilul formulele adecvate de adresare (de ex. în jocurile *La doctor*, *La cumpărături*, *La teatru* etc.).
- (P,E) Oferiți un model adecvat de comunicare, evitând întreruperea copilului atunci când vorbește.
- (P,E) Manifestați respect și încredere față de copil, discutând despre relațiile cu ceilalți, despre activitățile zilnice și evenimentele semnificative pe care le-a trăit, încurajându-l să verbalizeze cum se simte și să descrie ce a realizat.
- (P,E) Facilitați interacțiunile cu adulții în diverse contexte sociale și încurajați comunicarea cu aceștia și participarea la acțiuni (de ex. să ceară informații, să răspundă la întrebări, să facă cumpărături simple). În grădiniță, clasa pregătitoare sau familie, jucați-vă *De-a cumpărătorul și vânzătorul*, *De-a medicul și pacientul* etc.
- (E) Vizionați împreună secvențe din desene animate, filme pentru copii, povești pentru identificarea relațiilor și emoțiilor de bază ale personajelor (de ex. ied fricos, cocoș supărat, fată curajoasă etc.).
- (E) Exersați, prin intermediul jocului de rol, situații în care fiecare copil comunică cu membrii familiei sau cu alți adulți în diverse contexte (de ex. vizita la bunici, sărbătorirea zilei de naștere, apelarea serviciului de urgență 112).
- (E) Organizați plimbări în locuri publice, vizite și excursii în care toți copiii să exerseze comportamente sociale specifice.
- (E) Discutați și demonstrați tuturor copiilor reguli de comportament adecvate și încurajați respectarea lor. Discutați despre întâmplări cotidiene sau povestiri în care copiii s-au comportat sau nu s-au comportat respectuos cu membrii familiei, cu alte persoane cu care interacționează.
- (E) Invitați în sala de grupă adulți, încurajați comunicarea tuturor copiilor cu aceștia și apreciați comportamentul pozitiv și utilizarea formulelor de politețe.

FACILITAREA TRANZIȚIEI COPILULUI

REPERE LEGISLATIVE, CURRICULARE ȘI METODOLOGICE

HG 566/2022 – METODOLOGIA DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A CREȘELOR ȘI A ALTOR UNITĂȚI DE EDUCAȚIE TIMPURIE ANTEPREȘCOLARĂ

Articolul 17

După înscriere, părintele/reprezentantul legal, în urma discuției cu personalul didactic, poate beneficia de un program special de acompaniere a copilului în timpul programului unității, pentru o perioadă de maximum 10 zile lucrătoare.

Art. 41

(1) Educatorul-puericultor din unitățile de educație timpurie antepreșcolară are, în principal, următoarele atribuții:

c) colaborează activ cu părinții/reprezentanții legali ai copiilor care frecventează programul unității de educație timpurie și derulează programe de informare și formare a acestora, în vederea dezvoltării competențelor parentale.

Art. 42

Educatorul-puericultor are obligația de a comunica în scris părinților/reprezentanților legali ai copiilor, prin orice mijloace de comunicare, semestrial sau ori de câte ori este necesar, cel puțin următoarele informații, cu avizul directorului/coordonatorului/șefului de centru de zi:

- a) progresele realizate de copii pe cele 5 domenii de dezvoltare;
- b) starea emoțională și afectivă a copiilor;
- c) dificultăți/deficiențe identificate;
- d) orice alte elemente care necesită luarea unor măsuri sau a căror cunoaștere de către părinți/reprezentanți legali este necesară pentru dezvoltarea armonioasă, optimă a copiilor.

FACILITAREA TRANZIȚIEI

HG 566/2022 - METODOLOGIA DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A CREȘELOR ȘI A ALTOR UNITĂȚI DE EDUCAȚIE TIMPURIE ANTEPREȘCOLARĂ

Art. 48

În vederea formării unor **rețele de sprijin comunitar** pentru unitățile de învățământ preuniversitar cu nivel antepreșcolar, parte a comunităților de învățare create, conducerea și personalul pot reflecta la orientarea intervenției acestor rețele către:

- a) îndrumarea și consilierea părinților;
- b) derularea unor cursuri de educație parentală sau altor cursuri solicitate de părinții/reprezentanții legali ai copiilor;
- c) elaborarea unor materiale-suport (broșuri, cărți, studii, postere, pliante etc.) pentru informarea părinților/reprezentanților legali și a altor membri ai comunității asupra dezvoltării copilului și a cerințelor educaționale ale acestuia;
- d) consilierea părinților/reprezentantului legal în vederea identificării de soluții la problemele identificate în cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale.

TIPURI DE TRANZIȚIE ÎN COPILĂRIA TIMPURIE

1. Tranziția de la familie la mediul educațional

- Prima intrare într-un cadru organizat de educație și îngrijire.
- Necesită adaptare la rutine, spații noi, persoane necunoscute.

2. Tranziția între niveluri de educație timpurie

- Trecerea de la creșă la grădiniță.
- Implică schimbări de mediu educațional, noi metode de predare și relații sociale.

3. Tranziția de la educația timpurie la învățământul primar

- Una dintre cele mai importante etape din viața copilului, cu impact pe termen lung.

Tranziții personale și familiale

- Schimbări în viața copilului (mutare, divorț, nașterea unui frate etc.) pot influența adaptarea la mediul educațional.

Tranziții culturale și lingvistice

- Copiii din familii migrante sau minoritare pot întâmpina dificultăți suplimentare.

ROLURI, RESPONSABILITĂȚI ȘI MĂSURI DE SPRIJINIRE A COPILULUI ÎN PERIOADA TRANZIȚIILOR

Responsabilități-cheie în perioada tranzițiilor:

- **Comunicare constantă** între familie și instituție.
- **Observarea și documentarea progresului** copilului.
- **Identificarea nevoilor individuale** și adaptarea intervențiilor.
- **Crearea unui mediu predictibil și sigur** pentru copil.
- **Formarea personalului** pentru gestionarea tranzițiilor cu sensibilitate și profesionalism.

ROLURI, RESPONSABILITĂȚI ȘI MĂSURI DE SPRIJINIRE A COPILULUI ÎN PERIOADA TRANZIȚIILOR

Inspectoratul școlar (prin inspectorul de specialitate):

- Asigură formarea continuă a cadrelor didactice pe tema tranzițiilor (cursuri de formare, cercuri pedagogice, activități metodice ș.a.).
- Consiliază directorii și cadrele didactice și identifică persoane resursă.
- Asigură dezvoltarea rețelelor interdisciplinare de sprijin (acolo unde este cazul).
- Informează directorii și cadrele didactice despre prevederile legislative, metodologice, programe care au ca temă susținerea copiilor în procesul de adaptare la schimbare.

Instituția educațională (prin echipa managerială):

- Creează un mediu educațional prietenos și adaptat (pentru copil și părinte).
- Distribuie resursele umane în funcție de nevoi.
- Încurajează funcționarea echipelor (cadru didactic - părinte - personal de îngrijire - consilier școlar - personal medical).
- Organizează tranziții blânde (adaptarea programului, însoțirea copilului de către părinte, după caz).
- Asigură continuitate pedagogică prin organizarea de grupuri de lucru, workshop-uri, întâlniri cu specialiști, cu participarea cadrelor didactice și a personalului care intră în contact cu copiii.
- Favorizează organizarea de tranziții blânde (ROI).
- Implică familia și comunitatea (activități comune, pe grupuri mici).

ROLURI, RESPONSABILITĂȚI ȘI MĂSURI DE SPRIJINIRE A COPILULUI ÎN PERIOADA TRANZIȚIILOR

Cadrele didactice:

- Creează medii educaționale prietenoase.
- Informează părinții cu privire la curriculumul aplicat (tipul și specificul activităților, funcționalitatea mediului educațional, programul zilei cu repere orare, date privind intervenția educațională etc.).
- Observă nevoile copilului și îl sprijină în procesul de tranziție.
- Facilitează adaptarea și învățarea prin intervenții individualizate.
- Planifică și organizează activități educaționale care sprijină adaptarea copilului la mediul educațional (vezi RFIDT).
- Comunică frecvent cu familia cu privire la progresele înregistrate de copil și nevoile manifestate.
- Consiliază părinții.
- Stabilește, împreună cu părintele, un program de adaptare a copilului.
- Organizează activități comune (echipa educațională - părinți - copii; cadre didactice - părinți - specialiști)
- Asigură transferul de informații la nivelul echipei educaționale.

ROLURI, RESPONSABILITĂȚI ȘI MĂSURI DE SPRIJINIRE A COPILULUI ÎN PERIOADA TRANZIȚIILOR

Părintele/reprezentantul legal:

- Participă activ la întâlnirile de informare și consiliere.
- Pregătește copilul emoțional pentru tranziție.
- Menține o rutină stabilă acasă, sincronizată cu cea din instituție.
- Comunică deschis cu educatorii despre nevoile și progresele copilului.
- Încurajează copilul și validează emoțiile lui în perioada de adaptare.
- Colaborează cu echipa managerială și cadrele didactice, inclusiv în vederea stabilirii unui program adaptat (dacă este cazul).
- Participă activ la procesul educațional (la propunerea cadrului didactic).

EDUCAȚIA DIGITALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

- OPORTUNITĂȚI ȘI LIMITE -

Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani

(OMEN nr. 4628/07.06.2024)

Domeniul Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii

Subdomeniul: Cunoștințe și deprinderi matematice elementare, cunoașterea și înțelegerea lumii

Aspect specific: Utilizarea curiozității naturale pentru a descoperi lumea prin intermediul tehnologiei

Reper 15: Copilul ar trebui să fie capabil să identifice diverse echipamente din sfera tehnologiei, utilizate acasă și în sala de grupă.

Reper 16: Copilul ar trebui să fie capabil să utilizeze diferite echipamente din sfera tehnologiei, prin imitație, în joc.

Reper 17: Copilul ar trebui să fie capabil să demonstreze utilizarea corectă a unor anumite componente/echipamente electronice (mouse, microfon, ecran sensibil la atingere/inteligent).

Reper 18: Copilul ar trebui să fie capabil să selecteze și să utilizeze (cu sprijinul adultului) diferite programe/aplicații cu un scop precis.

Reper 19: Copilul ar trebui să fie capabil să demonstreze folosirea responsabilă a tehnologiei și echipamentelor.

Reper 20: Copilul ar trebui să fie capabil să demonstreze înțelegerea utilizării tehnologiei în diferite profesii/locuri de muncă.

EDUCAȚIA DIGITALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

- OPORTUNITĂȚI ȘI LIMITE -

Tehnologia face parte din viața cotidiană și poate fi un instrument valoros pentru explorare, învățare și comunicare. Totuși, este esențial ca accesul copiilor la ecrane să fie gestionat cu echilibru și discernământ.

Expunerea excesivă la ecrane poate duce la pasivitate mentală, inhibarea imaginației și dificultăți în dezvoltarea limbajului și a gândirii logice.

Prezența activă a adultului lângă copil este crucială — ecranele nu trebuie să înlocuiască interacțiunea umană.

Conform recomandărilor **Academiei Americane de Pediatrie**:

- Copiii sub **18–24 luni** nu ar trebui să aibă acces la telefoane sau tablete, cu excepția apelurilor video cu persoane apropiate.
- Pentru copiii între **2 și 5 ani**, se recomandă maximum **o oră pe zi**, alături de un adult care să discute și să medieze conținutul.
- Sunt necesare **pauze de 15–20 de minute** între sesiunile de vizionare.

EDUCAȚIA DIGITALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

- OPORTUNITĂȚI ȘI LIMITE -

Accesarea fondurilor PNRR a oferit oportunitatea de dotare a grupelor din educația timpurie cu un pachet de instrumente tehnologice (inclusiv table interactive), facilitând accesarea și utilizarea în activitățile cu copii a unor materiale educaționale digitale: filme, imagini, softuri, aplicații.

Utilizarea acestor resurse implică o activitate de documentare laborioasă pentru selectarea celor mai potrivite resurse, în acord cu intenția didactică.

! Este nevoie să evaluăm cu rigurozitate potențialul educativ și formativ al resurselor utilizate, raportat la specificul vârstei.

! Timpul în care utilizăm aceste dispozitive trebuie să fie raportat la recomandările specialiștilor privind expunerea la ecrane.

EVALUAREA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

În educația timpurie, evaluarea progresului copiilor este un proces complex, continuu și centrat pe dezvoltarea globală a copilului. Ea are rolul de a înțelege evoluția fiecărui copil, de a adapta intervențiile educaționale și de a sprijini colaborarea cu familia.

Are în vedere:

- Monitorizarea progresului individual al copilului; Înregistrarea și comunicarea rezultatelor;
- Identificarea etapelor cheie ale dezvoltării (înainte de intrarea în învățământul preșcolar și primar);
- Reglarea/Adaptarea strategiilor educaționale la particularitățile grupei și cele individuale.

Tipurile evaluării și funcțiile predominante asociate:

- Inițială (funcția diagnostică și prognostică)
- Formativă (funcția ameliorativă)
- Sumativă (funcția constatativă)

EVALUAREA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

Instrumente de evaluare longitudinală

Curriculum pentru educație timpurie (OMEN nr. 4.694/2.08.2019)

Anexa nr. 3 - Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de intrarea în învățământul preșcolar

Anexa nr. 4 - Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de intrarea în învățământul primar

Sunt structurate pe indicatori comportamentali grupați pe domenii de dezvoltare, fiecare indicator putând fi evaluat cu A (comportament atins), D (comportament în dezvoltare) sau Ns (comportament care necesită sprijin).

Aprecierea inițială corespundă cu momentul în care copilul este înscris în nivelul de învățământ (antepreșcolar și preșcolar)

Aprecierea de parcurs - se realizează în unitatea de timp de la înscrierea în nivelul de învățământ la finalizarea acestuia

Aprecierea finală, realizată la sfârșitul grupei mari din fiecare nivel al educației timpurii.

EVALUAREA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

Raportul descriptiv de evaluare referitor la dezvoltarea fizică și la formarea competențelor cognitive și socioemoționale ale copilului, la finalul grupei mari a grădiniței (OME nr. 6584/2024)

- instrument de evaluare a dezvoltării copilului cu scopul orientării și optimizării procesului de predare - învățare a copiilor (asigură continuitate intervenției pedagogice)

Toate cele 3 instrumente sunt raportate la documentul strategic Reperele fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani (OME nr. 4628/2024)

Document reper: Profilul de formare al absolventului, (OME nr. 6731/2023)

EVALUAREA ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

Modalități de realizare a evaluării în educația timpurie (desprinse din practica educațională)

JOCUL liber – furnizor de datele fundamentale privind nivelul de dezvoltare al copilului

- observarea sistematică (implică utilizarea unui instrument de observare);
- planificarea și organizarea de activități ludice de evaluare (cu obiective stabilite);
- portofoliul educațional/ analiza produselor activității.

Părinții sunt surse importante privind dinamica dezvoltării copilului.

De asemenea, este important ca părintele să fie informat asupra progresului înregistrat de către copil (constatat de către cadrul didactic).

DOCUMENTE ȘCOLARE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU

DOCUMENTE ȘCOLARE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU

- Condicta de evidență a activității didactice din educația timpurie/Planificarea săptămânală;
- Catalogul grupei;
- Planificarea anuală a proiectelor tematice (nivel preșcolar);
- Proiectele tematice (nivel antepreșcolar, grupa mare - max. 2 proiecte tematice);
- Caietul de observații privind progresele copiilor;
- Fișele de apreciere a progresului individual al copilului înainte de intrarea în învățământul preșcolar/învățământul primar;
- Portofoliul educațional al preșcolarului (grupa mijlocie, grupa mare);
- Raportul descriptiv de evaluare referitor la dezvoltarea fizică și la formarea competențelor cognitive și socioemoționale ale copilului, la finalul grupei mari a grădiniței ;
- Planificarea și documentarea activităților derulate pentru dezvoltare profesională, activitatea cu părinții, activitățile extracurriculare și/sau din cadrul proiectelor educaționale implementate la grupă.

ACTIVITĂȚI METODICE JUDEȚENE

ACTIVITĂȚI METODICE JUDEȚENE

Cercurile pedagogice - veritabile **comunități de învățare**.

Acestea facilitează:

- ❑ **Identificarea intereselor comune** în rândul profesorilor, cu privire la nevoile și direcțiile de dezvoltare profesională;
- ❑ **Crearea unui mediu favorabil colaborării**, schimbului de experiență și diseminării exemplelor de bune practici;
- ❑ **Stimularea reflecției asupra practicii educaționale**, prin dialog profesional și activități de formare continuă;
- ❑ **Consolidarea coeziunii profesionale**, prin implicarea activă în proiecte și inițiative educaționale comune.

ACTIVITĂȚI METODICE JUDEȚENE

Teme care pot fi abordate în activitățile metodice:

- ✓ Valorificarea RFIDT în procesul de planificare a demersului didactic.
- ✓ Jocul – instrument fundamental în cunoașterea și dezvoltarea copilului antepreșcolar și preșcolar
- ✓ Integrarea echipamentelor tehnice în activitățile educaționale – oportunități, limite și riscuri
- ✓ Abordarea comprehensivă a tranziției copilului.

PROIECTE ȘI PROGRAME

PROIECTE ȘI PROGRAME

- *Planul național de dezvoltare a literației timpurii* (MEC, Asociația OvidiuRO, Asociația Toți Copiii Citesc, ISJ-uri);
- Proiect educațional *România crește cu tine – educația timpurie o investiție în viitor* (CEDP Step by Step)
- *Programul Învățare prin Joc*, în baza protocolului cu ME nr.10.857/2022, în cadrul Inițiativei Educația și Dezvoltarea Timpurie a Copilului în România derulată de UNICEF, în parteneriat cu Centrul Step by Step.
- Proiectul privind dezvoltarea rețelei grupelor Reggio-Emilia (pentru copiii de la naștere la 6 ani), în fiecare județ, cu sprijinul celor 42 de persoane resursă din cadrul proiectului ETIC care au participat la vizita de studii și la cursul de formare în Centrul Loris Malaguzzi, Reggio Emilia, Italia.
- Proiect educațional *Practici educaționale progresive în creșe și grădinițe* (PEPCG), inițiat de jud.Brăila și susținut de MEC, derulat în parteneriat cu ISJ Brașov, ISJ Buzău, ISJ Constanța, ISJ Prahova, ISJ Harghita, ISJ Tulcea.
- Proiectul educațional *De la joc la educație financiară* (MEC, BCR, APPE, Infomedia Pro, ISJ-uri);
- Proiect educațional *Grădina de liniște, relaxare și învățare* - trece de la faza de pilotare la cea de implementare

LEGISLAȚIE ȘI REPERE METODOLOGICE

LEGISLAȚIE ȘI REPERE METODOLOGICE

Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023, cu modificările și completările ulterioare;
Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară (HG nr. 566/2022);

Curriculumul pentru educație timpurie (OM nr. 4694/2019);

Repererele fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 7 ani (OM nr. 4628/2024);

Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (OM nr. 5726/2024), cu modificările și completările ulterioare ;

Statutul elevului (OM nr. 5707/2024);

Profilul de formare al absolventului (OM nr. 6731/2023);

Metodologia privind portofoliul educațional al preșcolarului și al elevului din învățământul preuniversitar (OM nr. 6478/2024);

Norme de igienă din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor (OMS nr.1456/2020);

LEGISLAȚIE ȘI REPERE METODOLOGICE

Metodologia privind întocmirea Raportului descriptiv de evaluare referitor la dezvoltarea fizică și la formarea competențelor cognitive și socioemoționale ale copilului, la finalul grupei mari a grădiniței (OM nr. 6584/2024)

Standarde de referință pentru învățământul preuniversitar, inclusiv pentru unitățile de educație timpurie antepreșcolară (HG nr. 994/2020);

Standardele privind materialele de predare-învățare în educația timpurie și Normativul de dotare minimală pentru serviciile de educație timpurie a copiilor de la naștere la 6 ani (OM. nr.4143/2022);

HOTĂRÂREA nr. 69/ 2024 privind aprobarea normelor metodologice pentru determinarea costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev, pentru finanțarea de bază a unităților de învățământ preuniversitar particular și confesional acreditate și autorizate, fără taxă

LEGEA privind unele măsuri fiscal-bugetare (Nr. 141/2025)

Procedura – cadru privind stabilirea activităților desfășurate în anul școlar 2025 – 2026 în cadrul obligației de predare de către personalul didactic de predare numit în funcții de conducere, îndrumare și control în învățământul preuniversitar de stat (nr. 30655/3.09.2025.

TEME DE REFLECȚIE

“Un profesor nu trebuie să impună elevului său propria gândire, ci mai degrabă să-l ajute să se dezvolte.”

„Ceea ce copilul poate face astăzi în cooperare, mâine va putea face singur.”

Lev Vygotsky